

4H

Turvallinen 4H-harrastus

**Toimintaohje
4H-nuorisotapahtumiin**

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Ohjeen tavoitteet.....	3
2.	Turvallisen 4H-harrastuksen toteutuminen 4H-yhdistyksen toiminnassa.....	4
3.	Vastuutahot ja turvallisuusyhteyshenkilöt	5
4.	Turvallisen 4H-harrastuksen näkökulmat.....	6
5.	4H-vapaaehtoisten tietojen rekisteröinti ja sopimukset	7
6.	Alaikäisten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittäminen	8
7.	Alaikäisten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostausta selvittäminen	9
8.	Turvallinen 4H-harrastus -koulutus	11
9.	Vakuutukset 4H-järjestössä	12
10.	Erilliset ohjeet turvallisuusasioihin	13
11.	Toimintaohjeita eri tilanteisiin	14
11.1.	Alaikäisten kuvaaminen ja kuvausluvat.....	14
11.2.	Avoin viestintä huoltajien kanssa	15
11.3.	Erytistarpeiden huomioiminen.....	15
11.4.	Henkilötietojen käsittely.....	16
11.5.	Ikärajat.....	17
11.6.	Lastensuojeluilmoitus	17
11.7.	Ohjaajaparit käyttöön.....	17
11.8.	Päihteet.....	18
11.9.	Tunnista ja puutu: Lasten kaltoinkohtelu	18
11.10.	Tunnista ja puutu: Kiusaaminen ja rasismi.....	19
11.11.	Tunnista ja puutu: Seksuaalinen ja sukupuoleen kohdistuva häirintä.....	19
11.12.	Turvallisemman tilan periaatteet	20
11.13.	Turvallisuussuunnitelma ja pelastussuunnitelma	21
	Liite	
	Kuvauslupalomake.....	23

Toimitus: Hilkka Näse Kuvat: Jussi Vierimaa, Tiina Rinne Taitto: Tiina Rinne
Suomen 4H-liitto 2022, www.4h.fi

Hyväksytty Suomen 4H-liiton hallituksessa 12.9.2022

1. Ohjeen tavoitteet

Tässä ohjeessa linjataan käytännön toimintatapoja 4H-nuorisotapah-tumiin. Toimintatapoja noudatetaan lapsille ja nuorille järjestetyssä 4H-toiminnassa, kuten kerhoissa, leireillä, kilpailuissa ja matkoilla.

Toimintaohjeen tarkoituksena on edistää lasten ja nuorten turvallisuutta ja hyvinvointia toteuttavia toimintatapoja. Tavoitteena on, että 4H-toiminnassa mukana olevat vapaaehtoiset ja toimihenkilöt sitoutuvat toimintatapoihin ja toimivat niiden mukaisesti.

Turvallinen 4H-harrastus perustuu 4H:n arvoihin ja strategiaan, YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sekä muun muassa seuraaviin lakeihin.

- Lastensuojelulaki 417/2007
- Laki lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä 148/2014
- Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014
- Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986
- Kuluttajaturvallisuuslaki 920/2011
- Pelastuslaki 379/2011

Lastensuojelun käsikirja:

<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja>

Tämä ohje korvaa aiemmat ohjeet: Hauskan harrastuksen pelisäännöt (2004) sekä Vapaaehtoisten rikostaustan selvittäminen ja lasten turvallisuutta lisäävät toimintatavat 4H-järjestössä -ohjeen (2015).

2. Turvallisen 4H-harrastuksen toteutuminen 4H-yhdistyksen toiminnassa

Turvallinen 4H-harrastus lapsille ja nuorille toteutuu, kun seuraavat asiat toteutuvat 4H-yhdistyksen toiminnassa.

1. 4H-yhdistyksellä on hyväksytty suunnitelma turvalliseen 4H-harrastukseen (voi olla tämä ohje).
2. 4H-yhdistyksellä on nimetty turvallisuusyhteyshenkilö.
3. Lasten ja nuorten kanssa toimivat yli 15-vuotiaat vapaaehtoiset ja toimihenkilöt ovat suorittaneet Turvallinen 4H-harrastus -koulutuksen.
4. Alaikäisten kanssa toimitaan pääsääntöisesti pareina eli ryhmässä on vähintään kaksi yli 15-vuotiasta ohjaajaa.
5. Tilanteita ennakoidaan ohjeilla, suunnitelmilla ja kouluttamalla.
6. Turvallisuuspoikkeamiin suhtaudutaan vakavasti ja niihin reagoidaan.
7. Käytössä on Turvallisemmän tilan periaatteet.
8. Tapahtumiin ja tiloihin on tehty turvallisuussuunnitelmat.
9. Lasten ja nuorten kanssa toimivilta pyydetään rikostaustaote 4H-järjestön linjauksen sekä 4H-yhdistyksen päätöksen mukaisesti.
10. Turvallisuuskäytäntöjä noudatetaan kaikissa 4H:n toimintaympäristöissä, fyysisissä ja digitaalisissa.

3. Vastuutahot ja turvallisuusyhteyshenkilöt

Paikalliset 4H-yhdistykset toteuttavat 4H-toimintaa käytännössä. 4H-yhdistysten hallitusten vastuulla on huolehtia siitä, että tämä toimintaohje sekä Turvallinen 4H-harrastus -koulutus ovat käytössä 4H-yhdistyksen toiminnassa. 4H-liiton tehtävänä on huolehtia tämän ohjeen sekä koulutuksen ajantasaisuudesta.

Sekä 4H-liitossa että paikallisissa 4H-yhdistyksissä on nimetyt turvallisuusyhteyshenkilöt, jotka valitaan tai vahvistetaan vuosittain hallituksen kokouksessa. Valittu henkilö voi olla työsuhteessa tai luottamushenkilö. Turvallisuusyhteyshenkilöön voi ottaa yhteyttä kaikissa lasten ja nuorten turvallisuuteen liittyvissä asioissa.

4. Turvallisen 4H-harrastuksen näkökulmat

Psyykinen turvallisuus tarkoittaa lasten ja nuorten henkistä turvallisuutta. He voivat olla oma itsensä ilman turhia ennako-odotuksia ja oletuksia. He uskaltavat ilmaista itseään ja pyytää tarvittaessa apua. Jokainen pääsee osaksi ryhmää eikä ketään kiusata tai syrjitä.

Kehon koskemattomuuteen liittyy itsemääräämisoikeus. Jokainen saa määritellä itse, miten häneen saa koskea ja missä tilanteissa. Aikuisien tehtävä on edistää sitä, että jokaisen kehoa kunnioitetaan.

Fyysisessä turvallisuudessa ennakoidaan ja huomioidaan vahinko- ja vaaratilanteita. Turvallisessa ympäristössä lasten ja nuorten on hyvä oppia itse tekemällä. Välineiden käyttöön opastetaan. Tarkoituksenkumaisia suojavarusteita käytetään.

Terveysturvallisuuteen liittyy monenlaisia näkökulmia. Koronapandemian aikana terveysturvallisuudessa korostuu pandemiaan liittyvät ohjeet. Päihteettömyys on osa lasten ja nuorten terveysturvallisuutta. Jos tarjolla on ruokaa, huomioimme elintarviketurvallisuuden ja erityisruokavaliot. Lääkkeiden antamiseen liittyvät ohjeet ovat osa terveysturvallisuutta.

Tietosuojalla tarkoitetaan henkilötietojen turvallista ja asianmukaista käsittelyä. Henkilötietoja ovat kaikki tiedot, jotka liittyvät tunnistettavissa olevaan henkilöön.

5. 4H-vapaaehtoisten tietojen rekisteröinti ja sopimukset

4H-vapaaehtoinen on vähintään 18-vuotias 4H-jäsen, joka toimii 4H-nuorisotyön mahdollistajana sovitun määräajan. 4H-vapaaehtoinen ei saa tehtävästään palkkaa. Ohjaustehtävissä ja vaihtoperheinä toimivien 4H-vapaaehtoisten kanssa tehdään sopimus. (Suomen 4H-liiton johtoryhmä 13.9.2022.)

Vapaaehtoisten lisäksi toiminnassa ja tapahtumissa on mukana talkoolaisia ja tukijoita.

Kohderyhmäikäiset nuoret voivat toimia vapaaehtoisina esimerkiksi kerhonohjaajina.

Osa vapaaehtoistehtävistä on sellaisia, että niitä voivat tehdä vain 4H:n jäsenet. Pääsääntöisesti jäsenyyttä odotetaan henkilöiltä, jotka toimivat 4H:n vapaaehtoistehtävissä lasten ja nuorten kanssa.

Vapaaehtoisten tiedot kirjataan jatkossa jäsenrekisteri Jästeriin. Toiminto ei ole vielä teknisesti valmis, mutta sen on tarkoitus valmistua vuoden 2023 aikana.

Ohjaustehtävissä toimivien vapaaehtoisten kanssa tehdään sopimus. Kun vapaaehtoisen ohjaajan kanssa on sopimus, hän on työturvallisuuslain piirissä. Myös vaihtoperheiden kanssa tehdään sopimus, mutta työturvallisuuslaki ei koske heitä.

Vapaaehtoistyöstä työsuojeluhallinnon sivuilla: <https://www.tyosuojelu.fi/tyosuojelu-tyopaikalla/vapaaehtoistyö>

6. Alaikäisten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittäminen

Lain lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä tarkoituksena on suojella alaikäisten henkilökohtaista koskemattomuutta ja edistää heidän henkilökohtaista turvallisuuttaan.

Työnantajan on vaadittava rikostaustaote nähtäväksi, jos työtehtävään pysyväisluontoisesti ja olennaisesti kuuluu työskentelyä lasten kanssa. Rikostaustaotteeseen merkitään ainoastaan ne rikosrekisteriin sisältyvät tiedot, joilla on arvioitu olevan erityistä merkitystä, kun henkilö työskentelee lasten kanssa.

Työntekijän ja opiskelijan rikostaustaote annetaan vain henkilölle itselleen. Ote maksaa 12 euroa (2022). Henkilö ei voi valtuuttaa esimerkiksi työnantajaa tilaamaan otetta. Huomaa, että vapaaehtoisten kohdalla toimintatapa on erilainen.

7. Alaikäisten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittäminen

Laki lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä (148/2004) antaa mahdollisuuden selvittää lasten kanssa toimivien 15 vuotta täyttäneiden vapaaehtoisten rikostaustaa. Laki edellyttää, että 4H-yhdistyksellä on oltava ohje tai menettelytapa lasten koskemattomuuden turvaamiseksi. Lisäksi on arvioitava ennakoon, missä tehtävissä rikostaustaote pyydetään. Vapaaehtoiselle on kerrottava rekrytointivaiheessa rikostaustan selvittämisestä.

Suomen 4H-liitto on linjannut tehtävät, joissa toimivien 15 vuotta täyttäneiden vapaaehtoisten rikostausta selvitetään (Suomen 4H-liiton hallitus 12.9.2022).

Seuraavissa vapaaehtoistehtävissä rikostausta selvitetään aina.

- Leiriohjaajat leireillä, joilla yövytään

Seuraavissa tehtävissä rikostausta selvitetään, jos ohjaaja toimii yksin lasten ja nuorten kanssa tai ei voida varmistaa lasten turvallisuutta.

- Digitaalisissa ympäristöissä alaikäisten kanssa toimivat
- Kerhonohtaja
- Aikuisohjaaja
- Kouluttaja
- Leiriohjaajat päiväleireillä
- Yritysohjaajat, jotka eivät ole 4H-yrittäjän perheenjäseniä

4H-yhdistyksen hallitus tekee 4H-liiton linjauksen pohjalta päätöksen, mihin tehtäviin rikostaustan selvittäminen liittyy. 4H-yhdistyksessä voi olla linjauksesta poikkeavia tehtäviä, jolloin harkinta on 4H-yhdistyksellä. 4H-yhdistyksen hallitus myös valvoo, että lasten ja nuorten turvallisuudesta ja koskemattomuudesta huolehditaan ennaltaehkäisevästi.

4H:n IFYE-vaihto-ohjelma on suunnattu täysi-ikäisille, joten siihen liittyvien vaihtoperheiden osalta rikostaustaa ei selvitetä. Jos 4H-yhdistys toteuttaa kansainvälisiä vaihtoja alaikäisten kanssa, esimerkiksi Erasmus+

-ohjelmassa on aiheellista selvittää alaikäisiä nuoria majoittavien rikostausta.

Selvityksen vapaaehtoisen rikostaustasta voi tehdä, kun seuraavat edellytykset täyttyvät.

1. Vapaaehtoistehtävään kuuluu säännöllisesti ja olennaisesti alaikäisen opetusta, ohjausta, hoitoa, huolenpitoa tai muuta yhdessäoloa alaikäisen kanssa JA
2. vapaaehtoistehtävään sisältyy henkilökohtaista vuorovaikutusta alaikäisen kanssa JA
3. vapaaehtoistehtävää hoidetaan yksin tai sellaisissa olosuhteissa, joissa alaikäisen henkilökohtaista koskemattomuutta ei voida turvata siitä huolimatta, että toiminnan järjestäjällä on käytössä toimintaa koskeva ohje tai tietty menettelytapa, jolla pyritään turvaamaan lasten henkilökohtainen koskemattomuus.

Rikostaustaotteen tilaaminen

- Rikostaustaote pyydetään vapaaehtoiselta vapaaehtoistehtävän alussa.
- Vapaaehtoiselta pyydetään kirjallinen suostumus (Oikeusrekisterikeskuksen lomake).
- Rikostaustaote haetaan Oikeusrekisterikeskuksen verkkosivuilla olevalla lomakkeella. Hakemuksen liitteeksi tulee vapaaehtoisen suostumus sekä 4H-yhdistyksen toimintaohje, jos ohje on muuttunut tai sitä ei ole aiemmin toimitettu.
- Otteen pyytäneyt 4H-yhdistys maksaa otteen hinnan (12 euroa vuonna 2022).
- Rikostaustaotteen käsittely
- Oikeusrekisterikeskus lähettää otteen 4H-yhdistykseen. Otetta saa käsitellä vain henkilö, joka päättää, sopiiko henkilö vapaaehtoistehtävään.
- Ote lähetetään tarkastamisen jälkeen vapaaehtoiselle itselleen tai hänen pyynnöstään hävitetään.
- Otteesta ei saa ottaa kopiota, sitä ei saa skannata eikä siinä olevia tietoja saa kirjata minnekään. Vain tieto otteen tarkastamisesta voidaan kirjata jäsenrekisteri Jästeriin (toiminto tulossa vuonna 2023).
- Jos rikosrekisteriotteessa on merkintä määritellyistä rikoksista, henkilö ei voi toimia 4H:ssa alaikäisten kanssa vapaaehtoisena.

Edelliset ohjeet koskevat vapaaehtoisten rikostaustan selvittämistä. Huomaa, että työsuhteessa oleville ohje ja käytäntö on erilainen.

Lomake vapaaehtoisen rikosrekisteriotteen

hakemiseen: <https://www.suomi.fi/palvelut/lomake/rikosrekisteriotehakemus-lasten-kanssa-toimiminen-vapaaehtoisena-oikeusrekisterikeskus/226c4414-85af-4e82-97e2-9524ea732497>

Rikostaustaotteesta Oikeusrekisterikeskuksen sivuilla:

<https://www.oikeusrekisterikeskus.fi/fi/index/palvelut/rikosrekisteriote/rikostaustaotelastenkanssatoimimiseen.html>

8. Turvallinen 4H-harrastus -koulutus

Tämä koulutus on pakollinen kaikille yli 15-vuotiaille, jotka toimivat 4H:ssa alaikäisten lasten ja nuorten kanssa. Koulutuksessa käsitellään Turvallinen 4H-harrastus -ohjeen asioita. Koulutus otetaan käyttöön vuoden 2023 aikana.

Osaamistavoitteet

Koulutukseen osallistunut osaa

- tunnistaa omat vastuut ja velvollisuudet 4H-toiminnassa ja toimia niiden mukaan
- tunnistaa avoimuutta ja yhdenvertaisuutta edistäviä toimintatapoja
- soveltaa ohjeita omiin ohjaustilanteisiin
- toteuttaa toimintaa turvallisen 4H-harrastuksen periaatteiden mukaisesti
- suhteuttaa millaisia turvallisuusohjeita tilanteessa tarvitaan
- raportoida turvallisuuteen liittyvistä tilanteista ja poikkeamista 4H-yhdistykseen
- toteuttaa tietosuojasetuksen mukaista henkilötietojen käsittelyä
- soveltaa kuvaustilanteita kuvauslupien mukaisesti.

Toteutustapa

- Itseopiskeluna Priimassa tai 4H-yhdistyksen järjestämä ohjattu koulutus.
- Luettavaa tai videolla olevaa tietoa, jonka jälkeen kertaava testi.
- Testit pitää läpäistä, jotta koulutus on suoritettu.
- Automaattisesti todistus Priimasta.

9. Vakuutukset 4H-järjestössä

4H-toimintaan osallistuvat henkilöryhmät ovat eri tavoin vakuutettuja.

4H-liiton toimesta otettu ryhmätapaturmavakuutus koskee seuraavia ryhmiä:

- 4H-jäsenet
- Vapaaehtoiset ohjaajat kerhoissa, leireillä, koulutuksissa ja tapahumissa. Vakuutusehdot eivät edellytä jäsenyyttä.

Vakuutusyhtiö on Pohjola Vakuutus. Vakuutusnumero on 16-548-493-5. Jos sattuu tapaturma, yhdistys voi olla suoraan Pohjolaan yhteydessä: <https://vahinkoapu.pohjola.fi/yrityksille>. Puhelinnumero on 0303 0303. Vakuutusnumero pitää mainita.

Seuraaville ryhmille on suositeltavaa ottaa vakuutus 4H-yhdistyksen toimesta:

- Toimintaan osallistuvat ei-jäsenet
- Talkoolaiset

4H-yhdistyksen työntekijät on vakuutettu lakisääteisellä tapaturmavakuutuksella 4H-yhdistyksen toimesta.

10. Erilliset ohjeet turvallisuusasioihin

Tämän toimintaohjeen lisäksi 4H-järjestössä on turvallisuuteen liittyviä erillisiä ohjeita. Tutustu tarpeen mukaan myös niihin.

4H-kerhot

- Kerhotoiminnan käsikirja, 4H-intra
- Osaava kerhonohjaaja -opas

4H-leirit ja tapahtumat

- 4H-leirien ja -tapahtumien turvallisuusopas (valmisteilla)

Nuorten työllistäminen ja yrittäjyys

- Nuorten työllistäminen. Työllistämisohje. (4H-intrassa)

11. Toimintaohjeita eri tilanteisiin

11.1. Alaikäisten kuvaaminen ja kuvausluvut

Alaikäisten kuvaamista koskevat samat yksityisen ja julkisen tilan säännöt kuin muitakin. Yksinkertainen perussääntö on kysyä aina lupa kuvattavalta sekä valokuvaamiseen että kuvan julkaisemiseen.

Julkisella paikalla valokuvia saa ottaa ihmisistä ilman lupaa. Ketään ei kuitenkaan pitäisi kuvata vasten hänen tahtoaan.

Kuvan julkaisemiseen tarvitaan lupa, sillä kuvaaminen on aina eri asia kuin kuvan julkaiseminen. Alaikäisestä otettujen kuvien julkaisemiseen netissä, sanomalehdissä tai muissa julkaisuissa tarvitaan vanhemman lupa. Myös lapsella on oikeus päättää, antaako hän luvan hänestä otettujen kuvien julkaisuun.

Lupaa ei välttämättä tarvita, jos kuvassa oleva henkilö ei ole selkeästi tunnistettavissa. Harkitse kuvan julkaisua erityisen tarkkaan, jos kuvattava voi joutua vääränlaiseen tai huonoon valoon. Tällöin myös kuvituskuvien suhteen kannattaa olla tarkkana. Verkkojulkaisuihin on syytä valita kuvat todella harkiten, sillä kerran verkossa julkaistua kuvaa ei saa sieltä koskaan pois.

Kuvausluvut 4H:ssa

- Jäseneksi liittymisen yhteydessä täytetään liittymislomake, jossa sanotaan: * Hyväksyn, että 4H-tilaisuuksissa otettuja kuvia ja tallenteita saa käyttää 4H-julkaisuissa, www-sivuilla ja sosiaalisessa mediassa.
- Ilmoittautumislomakkeisiin kerhoihin ja leireille kannattaa lisätä kohta, jossa huoltaja voi rastittaa antaako kuvaus- ja julkaisuluvan vai ei.
- Jos tuntuu, että kuvaamisen kieltävät myös sellaiset, joilla siihen ei ole erityistä syytä, esimerkiksi ilmoittautumisen yhteydessä voi pyytää ottamaan puhelimitse yhteyttä, jos huoltaja haluaa kieltää lapsensa valokuvaamisen. Tällöin puhelimeen tarttuvat varmasti vain ne, joilla on siihen todellinen syy.
- Tarvittaessa voi pyytää erillisen kuvausluvan (liite 2.)

11.2. Avoin viestintä huoltajien kanssa

Lasten ja nuorten huoltajille kerrotaan avoimesti ja selkeästi, millaiseen toimintaan lapsi osallistuu ja keiden kanssa. Jokaisen kerhon, koulutuksen, leirin tai muun tapahtuman yhteyshenkilö pitää aina olla huoltajien tiedossa. Huoltajille on myös kerrottava avoimesti tapahtumaan liittyvistä nukkumis- ja peseytymisjärjestelyistä.

11.3. Erityistarpeiden huomioiminen

Toimintaan osallistuvilla voi olla erityistarpeita, joiden huomioiminen lisää turvallisuutta monesta näkökulmasta. Kerro tapahtumasta tai toiminnasta mahdollisimman tarkasti ennakoon. Silloin erityisiä järjestelyjä tarvitseva osallistuja voi valmistautua ja kertoa 4H-yhdistykselle millaisia järjestelyjä hän toivoo.

Erytistarve voi olla avustajan tai tulkin käyttäminen, apuväline, tutustuminen paikkaan etukäteen, tarve sähkölle, tarve jääkaapille lääkkeiden säilyttämiseen tai yksityinen tila vaatteiden vaihtamiseen.

11.4. Henkilötietojen käsittely

4H-toimintaan osallistuneista voi kerätä tietoja, mutta vain tarpeellista ja laillista tarkoitusta varten. Kaikkia henkilötietoja on käsiteltävä huolellisesti.

- Kerää vain tarpeelliset henkilötiedot
- Käsittele henkilötietoja huolellisesti. Pidä tiedot ajan tasalla.
- Tuhoa henkilötiedot, kun asian ajankohtaisuus päättyy.

4H-yhdistys säilyttää henkilötietoja eli on rekisterinpitäjä. GDPR:n eli EU:n tietosuoja-asetus määrittelee henkilötietojen käsittelyä. 4H-yhdistyksellä pitää olla tietosuojaseloste, josta ihmisille selviää mitä tietoja yhdistys tallettaa, miten ja miksi. Tietosuojaselosteen pitää olla ihmisten saatavilla. Tallennetut tiedot on tarkastettava säännöllisesti ja poistettava perusteettomat tiedot.

Tietosuojaan liittyvää sanastoa

- **Arkaluonteisia henkilötietoja** ovat sellaiset, joista ilmenee henkilön etnisyys, poliittinen mielipide, uskonnollinen vakaumus, terveydentila, seksuaalinen suuntautuminen tai muu arkaluonteiseksi tulkittava tieto. Arkaluonteisten tietojen käsittely on pääsääntöisesti kiellettyä. Jos kuitenkin jokin arkaluonteinen tieto on todella tärkeä, pyydä suostumus tiedon rekisteröimiseen.
- **Rekisteri** on mikä tahansa tietojoukko, joka sisältää henkilötietoja. Rekisteri voi olla kirjattuna esimerkiksi vihkoon, puhelimeen, tietokoneelle, pilvipalveluun tai se voi olla eri muotojen yhdistelmä.
- Ihmisillä on aina **oikeus saada tietoa** siitä, millaisia tietoja heistä on rekisterissä. Jos joku pyytää tietoja itsestään tallennetuista tiedoista, ne on toimitettava ne hänelle 30 päivän kuluessa. Henkilöllä on myös **oikeus tulla unohdetuksi** eli pyytää poistamaan tietonsa lopullisesti.

11.5. Ikäraajat

Monissa palveluissa, kuten viestintävälineissä, peleissä tai elokuvissa on ikärajoja. Niitä on syytä noudattaa myös 4H-harrastuksessa.

11.6. Lastensuojeluilmoitus

Lastensuojeluilmoitus on tehtävä aina, kun herää huoli lapsen turvallisuudesta. Ilmoituksen tekemisen jälkeen, lastensuojelun ammattilaiset selvittävät tilanteen ja päättävät, onko lastensuojelulle tarvetta. Ilmoitus kannattaa mieluummin tehdä kuin jättää tekemättä.

Lastensuojeluilmoitus tehdään kunnan lastensuojeluviranomaisille. 4H-yhdistyksessä on hyvä olla valmiiksi tiedossa oman kunnan yhteystiedot. Kiireettömän ilmoituksen voi yleensä tehdä verkkosivujen kautta tai puhelimitse. Kiireellisessä tapauksessa otetaan yhteyttä kunnan sosiaalipäivystykseen. Kaikkein kiireellisimmissä tapauksissa soitetaan hätäkeskukseen.

Kuka tahansa voi tehdä lastensuojeluilmoituksen; vapaaehtoinen, työntekijä tai vaikka lapsi itse. Joihinkin tehtäviin liittyy ilmoitusvelvollisuus. 4H:ssa näitä tilanteita ovat esimerkiksi nuorisotoimen palvelujen tuottaminen tai koululaisten iltapäiväkerhotoiminta.

Yksityishenkilö voi tehdä lastensuojeluilmoituksen nimettömänä. Jos ilmoituksen tekeminen on tehtävään kuuluva velvollisuus, nimetön ilmoitus ei ole mahdollinen.

4H-yhdistyksen ja 4H-liiton turvallisuusyhteyshenkilö ovat apuna tarvittaessa. Jos on epävarma tilanteesta, voi kysyä neuvoa kunnan sosiaalityöntekijältä.

11.7. Ohjaajaparit käyttöön

Kaikki 4H-toiminta on hyvä pyrkiä järjestämään siten, että lasten ryhmää ohjaa aina vähintään kaksi yli 15-vuotiasta henkilöä. Pariohjaajuus toteutuu myös viestintäkanavissa. Esimerkiksi WhatsApp-viestit tapahtuvat ryhmissä, joissa on mukana kaksi ohjaajaa. Toinen ohjaaja voi tarvittaessa olla esimerkiksi yhdistyksen toiminnanjohtaja tai alaikäisen huoltaja. Toimintatapa koskee myös yritysohjaajia, jotka eivät ole nuoren perheenjäseniä.

11.8. Päihteet

Kaikki lapsille ja nuorille suunnatut 4H-tapahtumat ovat päihteettömiä. Päihteiden hallussapito, niiden nauttaminen tai päihtyneenä paikalla oleminen ei ole sallittua.

Alaikäisen päihteiden käytöstä tiedotetaan aina vanhemmille sekä tehdään lastensuojeluilmoitus.

Aikuiset eli täysi-ikäiset vapaaehtoiset, osallistujat ja toimihenkilöt ovat mallina ja esimerkkinä lapsille ja nuorille. Työtehtävissä ei tupakoida eikä käytetä alkoholia tai muita päihteitä. Juhlatalaisuuksissa voidaan käyttää harkintaa, muistaen kuitenkin koko ajan oma asema esimerkkinä nuorille.

Mahdolliset seuraukset sääntöjen rikkomisesta:

- Puhuttelu
- Osallistuja lähetetään tilaisuudesta omalla kustannuksellaan kotiin, kuitenkin huolehtien ennen muuta nuoren turvallisuudesta.
- Jos asian yhteydessä on syytä rikosepäilyihin, tehdään ilmoitus poliisille.
- Ulkomailla noudatetaan kohdemaan lainsäädäntöä ja tilaisuuden järjestäjän ohjeita.

11.9. Tunnista ja puutu: Lasten kaltoinkohtelu

Lapsen kaltoinkohtelu on aikuisen toimesta tapahtuvaa lapsen kannalta vahingollista tekemistä tai tekemättä jättämistä. Kaltoinkohtelija voi olla perheenjäsen tai muu aikuinen.

Kaltoinkohtelua on esimerkiksi

- ruumiillinen väkivalta kuten lyöminen ja tukistaminen
- henkinen väkivalta kuten pelottelu, syrjintä, pilkkaaminen
- laiminlyönti, eli lapsi ei saa tarvitsemaansa hoivaa. Laiminlyönti voi liittyä terveyteen, koulutukseen, henkiseen kehitykseen, ravintoon, suojaan tai terveellisiin elinoloihin
- seksuaalinen hyväksikäyttö esimerkiksi pakottaminen tai painostaminen seksuaaliseen tekoon tai altistaminen pornografiselle aineistolle.

Lasten kaltoinkohteluun on puututtava välittömästi. Lastensuojeluilmoituksen tekeminen on kaltoinkohtelutilanteissa välttämätön. Pahoinpitelyistä ja seksuaalirikoksista on ilmoitettava poliisille.

11.10. Tunnista ja puutu: Kiusaaminen ja rasismi

Kiusaaminen on tarkoituksellista ja toistuvaa toisen ihmisen loukkamista tai vahingoittamista. Kiusaamista on esimerkiksi haukkuminen, uhkaaminen, mitätöiminen, töniminen, lyöminen tai porukan ulkopuolelle jättäminen.

Rasismi on ihmisryhmän tai sen jäsenen ihmisarvon alentamista. Rasismia on ihmisen pitämistä alempiarvoisena esimerkiksi etnisen alkuperän, kansalaisuuden, kansalaisuuden tai uskonnon perusteella. Rasismi voi olla näkyvää, esimerkiksi nimitelyä, syrjintää tai jopa väkivaltaa. Rasismi voi olla myös piilossa olevaa tai tiedostamatonta, jolloin se ilmenee esimerkiksi välinpitämättömyytenä, vähättelynä ja puuttumattomuutena.

Kiusaamiseen ja rasismiin on puututtava välittömästi. Jos on syytä epäillä rikosta, on aina ilmoitettava poliisille.

11.11. Tunnista ja puutu: Seksuaalinen ja sukupuoleen kohdistuva häirintä

Seksuaalinen häirintä ja häirintä sukupuolen perusteella ovat tasa-arvolain tarkoittamaa syrjintää. Häirintä voi olla sanallista, sanatonta, fyysistä tai ei-toivottua käytöstä. Rikoslain mukaan seksuaalinen ahdistelu tarkoittaa seksuaalista itsemääräämisoikeutta loukkaavaa fyysistä tekoa.

Häirintätilanteessa on tärkeää saada häirintä loppumaan heti.

Seksuaalista häirintää on esimerkiksi

- sukupuolisesti vihjailevat eleet tai ilmeet
- härskit puheet, kaksimielisit vitsit sekä vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset tai kysymykset
- pornoaineistot, seksuaalisesti värityneet kirjeet, sähköpostit, tekstiviestit tai puhelinsoitot
- fyysinen koskettelu

- sukupuoliyhteyttä tai muuta sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset
- raiskaus tai sen yritys.

Sukupuoleen perustuva häirintä on esimerkiksi

- halventava puhe sukupuolesta
- sukupuolen alentaminen
- kiusaaminen silloin, kun se perustuu kiusatun sukupuoleen.

Häirintään on puututtava välittömästi. Vakavimmillaan voi täytyä rikoksen tunnusmerkit, jolloin asiasta pitää ilmoittaa poliisille.

Tasa-arvoaltuutetun sivut: <https://tasa-arvo.fi/hairinta>

Kysy, kohtaa ja kuuntele – Opas seksuaalisen houkuttelun ja seksuaaliväkivallan ennaltaehkäisyyn nuorisotyössä: <https://koordinaatti.fi/fi/materiaalit/kysy-kohtaa-ja-kuuntele-opas>

11.12. Turvallisemman tilan periaatteet

4H-toimintaan sopivat Allianssin käyttämät turvallisemman tilan periaatteet. Näitä periaatteita käyttämällä voimme edistää sitä, että jokainen tulee kohdatuksi omana itsenään ilman pelkoa syrjinnästä tai häirinnästä.

- **Ole avoin**
Kohtaa uudet aiheet ja henkilöt ennakkoluulottomasti, ota jokainen vastaantuleva asia ja tilanne mahdollisuutena oppia uutta ja kehittyä.
- **Kunnioita**
Anna toisille tilaa, kiinnitä huomiota sanavalintoihisi ja muista tapahtumien osallistujien moninaisuus.
- **Älä olet**
Kunnioita jokaisen itsemäärittelyoikeutta äläkä tee oletuksia esimerkiksi toisten sukupuolesta, taustasta tai perhesuhteista.
- **Puutu**
Mikäli todistat häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua, älä jää sivustakatsojaksi.
- **Kannusta**
Ota vastuuta myös muiden osallistujien kokemuksesta. Kuuntele ja kannusta.
- **Rentoudu**
Erehtyminen ja kysyminen on sallittua.

 Turvallisemman tilan periaatteet Allianssin sivuilla:

<https://nuorisoala.fi/palvelut/tyokaluja-nuorisoalalle/turvallisemman-tilan-periaatteet-ja-vihapuheesta-vapaan-keskustelun-saannot/>

11.13. Turvallisuussuunnitelma ja pelastussuunnitelma

4H-toimintaan on laadittava turvallisuusasiakirja eli turvallisuussuunnitelma. Mahdollisesti useampikin, sillä esimerkiksi jokaisessa 4H-kerhossa pitää olla oma turvallisuussuunnitelma.

Koska 4H-toimintaan osallistuu myös ei-jäseniä, toimintaan sovelletaan kuluttajaturvallisuuslakia. Lain mukaan riskejä sisältävistä palveluista laadittava turvallisuusasiakirja.

Kuluttajaturvallisuuslaki: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110920>

Tietoa sekä turvallisuusasiakirjan mallipohja Tukesin sivuilla: <https://tukes.fi/tuotteet-ja-palvelut/kuluttajille-tarjottavat-palvelut/palveluntarjoajan-velvollisuudet/turvallisuusasiakirja#b8e199eb>

Pelastussuunnitelman tekeminen on rakennuksen omistajan tai haltijan vastuulla.

Pelastussuunnitelmaan sisältyy

- vaarojen ja riskien arviointi
- tilojen turvallisuusjärjestelyt
- ihmisille annettavat ohjeet onnettomuuksien ehkäisemiseen
- ohjeet onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseen
- muut kohteen omatoimiseen varautumiseen liittyvät toimenpiteet

Rakennuksen omistajan tai haltijan sekä rakennuksessa toimintaa toteuttavan on huolehdittava siitä, että rakennus ja sen ympäristö pidetään turvallisessa kunnossa. Se tarkoittaa esimerkiksi sitä, että ihmiset voidaan pelastaa tulipalotilanteessa.

Tietoa ja linkit lakeihin Pelastustoimen sivuilla:
<https://pelastustoimi.fi/asiointi/pelastussuunnitelma>

Tietoa ja pelastussuunnitelman mallipohja SPEK:n sivuilla:
<https://www.spek.fi/turvallisuus/pelastussuunnitelma/>

4H-JÄRJESTÖN KUVAUSLUPA JA LUPA KUVIEN JULKAISEMISEEN

Hyväksyn, että 4H-järjestö saa käyttää alla mainitusta henkilöstä otettuja kuvia tai videoita viestinnässä ja markkinoinnissa, kuten painotuotteissa, sosiaalisen median kanavissa tai verkkosivuilla. Mikäli kuvat tai videot tuotetaan osana yhteistyökumppanuuteen liittyvää viestintää, voidaan kuvat julkaista myös kumppanin kanavissa.

Lisäksi hyväksyn, että kuva saatetaan lisätä 4H-järjestön kuvapankkiin. Kuvapankin kuvat ovat kolmansien osapuolten, kuten median ja yhteistyökumppaneiden käytössä.

Kuvausluvan voi antaa yli 18-vuotias itsestään, alaikäisen lapsen kuvausluvan antaa lapsen huoltaja. Luovutan 4H-järjestölle oikeudet käyttää valokuvia ja videoita toimintansa esittelyssä.

Kuvamateriaaleja käytetään 4H:n arvojen ja periaatteiden mukaisesti hyvällä maulla.

Paikka ja aika

Kuvattavan allekirjoitus

Alle 18-vuotiaan huoltajan allekirjoitus

Nimenselvennys:

Nimenselvennys:

KIITOS YHTEISTYÖSTÄ!

Jos sinulla on kysyttävää kuvista, joissa itse esiinnyt, ole yhteydessä paikalliseen 4H-yhdistykseen tai Suomen 4H-liiton viestintään.

4H on olemassa lapsia ja nuoria varten. Teemme työtä, jotta jokainen suomalainen lapsi tai nuori löytää omat vahvuutensa ja kiinnostuksen kohteensa, saa onnistumisen kokemuksia ja mahdollisuuden kasvaa täyteen potentiaaliinsa: kestävään elämäntapaan, aktiiviseen työhön ja yrittäjyyteen.

Jokainen lapsi ja nuori on arvokas.

4H

Suomen 4H-liitto

Karjalankatu 2 A, 00520 Helsinki

4HSuomi

4HSuomi

4HSuomi

4HSuomi